

Особливості розслідування нещасних випадків в період дії правового режиму воєнного стану

Рішенням Кабінету Міністрів України 20 січня 2023 року внесено зміни до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 р. № 337 (далі - Порядок).

Відповідна постанова Уряду набрала чинності 26 січня 2023 року.

Зміни спрямовані на спрощення, врегулювання та удосконалення процедури розслідування нещасних випадків на період дії в Україні режиму воєнного (надзвичайного) стану.

Внесеними змінами, зокрема, урегульовано порядок організації роботи комісії з розслідування нещасних випадків та визначено, що засідання комісії вважається чинним, якщо на ньому присутні більшість її членів. При цьому, участь голови комісії у засіданні є обов'язковою. Прийняття рішень, складення та підписання документів за результатами засідання здійснюється присутніми на її засіданні членами комісії. Інформування членів комісії щодо часу та місця проведення її засідань покладається на голову комісії та здійснюється з використанням усіх наявних засобів зв'язку, в тому числі електронною поштою.

Крім того, передбачена можливість дистанційного засідання комісії з використанням будь-яких засобів зв'язку та підписання протоколів, шляхом накладення електронного цифрового підпису.

Було змінено строк (з двох годин – до однієї доби) протягом якого роботодавець зобов'язаний з використанням засобів зв'язку повідомити про нещасний випадок.

Також Порядок доповнено новим розділом «Процедура розслідування нещасних випадків в період дії правового режиму воєнного (надзвичайного) стану в Україні або окремих її місцевостях». Ним передбачена спрощена процедура розслідування нещасних випадків, що відбулися з працівниками під час виконання ними трудових обов'язків унаслідок воєнних (бойових) дій.

Зокрема, змінами встановлено, що **нещасні випадки**, що сталися з працівниками **унаслідок воєнних (бойових) дій** (бомбардувань, ракетних та артилерійських обстрілів, мінувань територій та приміщень, захоплення в полон, інших протиправних дій, здійснення масових терористичних актів, що супроводжуються загибеллю людей чи руйнуванням особливо важливих об'єктів життєзабезпечення тощо), **підлягають спеціальному розслідуванню незалежно від ступеня тяжкості травм**. Розслідування таких нещасних випадків проводиться за місцем їх настання. Проведення досліджень для визначення наявності в організмі потерпілого алкоголю, наркотичних засобів і ступеню його сп'яніння в таких випадках не здійснюється.

Відповідно до внесених змін, роботодавець після отримання інформації про нещасний випадок, що стався унаслідок воєнних (бойових) дій, протягом однієї доби письмово або електронною поштою подає повідомлення про нещасний випадок територіальному органу Держпраці, територіальному органу Пенсійного фонду України та військовій адміністрації (військово-цивільній адміністрації, місцевій держадміністрації чи органу місцевого самоврядування), первинній організації профспілки, а у разі відсутності профспілки - уповноваженій найманими працівниками особі з питань охорони праці, органіві галузевої профспілки вищого рівня, а у разі його відсутності - територіальному профоб'єднанню за місцем настання нещасного випадку.

В свою чергу, територіальним органом Держпраці протягом одного робочого дня з дня отримання повідомлення про нещасний випадок утворюється комісія із спеціального розслідування, до складу якої входять:

- посадова особа територіального органу Держпраці (голова комісії);
- представник територіального органу Пенсійного фонду України,
- представник військової адміністрації (військово-цивільної адміністрації, місцевої держадміністрації чи органу місцевого самоврядування).

Спеціальна комісія з розслідування нещасного випадку, що стався унаслідок воєнних (бойових) дій, зокрема, зобов'язана:

- провести в будь-якому придатному приміщенні або з використанням конференц-зв'язку (дистанційно) засідання, на якому розглянути інформацію про нещасний випадок;
- обстежити місце, в якому стався нещасний випадок (за можливості), та скласти відповідний протокол. У разі коли комісія не має доступу на територію підприємства (установи, організації) у зв'язку з веденням бойових дій, такий протокол складається на підставі акта, складеного роботодавцем у довільній формі;
- одержати за можливості, зокрема, з використанням доступних засобів зв'язку, пояснення та зафіксувати їх письмово;
- розглянути наявні документи та матеріали та у разі потреби надіслати відповідні запити в письмовій або електронній формі щодо отримання необхідної інформації та документів, які стосуються потерпілого та обставин нещасного випадку;
- залучити військових експертів або представників інших вузькопрофільних спеціалізованих організацій для підготовки висновків щодо причин та обставин настання нещасного випадку (за необхідності);
- визначити вид події, що призвела до нещасного випадку, причини нещасного випадку;
- з'ясувати обставини настання нещасного випадку;
- визначити, пов'язаний чи не пов'язаний нещасний випадок з виробництвом;
- скласти акти за формою Н-1 згідно з новим додатком 11¹ до Порядку;
- надати протягом п'яти робочих днів після підписання актів за формою Н-1 матеріали розслідування та примірники таких актів керівнику Держпраці або її територіального органу, що утворив спеціальну комісію, для їх розгляду та затвердження. Зазначені акти та матеріали розслідування можуть бути надіслані з використанням усіх наявних засобів зв'язку, в тому числі електронною поштою.

У разі неможливості утворити комісію та провести розслідування (спеціальне розслідування) через загрозу життю та здоров'ю членам комісії, пов'язану з веденням воєнних (бойових) дій або виникненням надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру, роботодавець та відповідний територіальний орган Держпраці в максимально можливому обсязі збирають, фіксують та систематизують інформацію, про нещасний випадок на виробництві, що надходить або стає відомою, з метою його подальшого розслідування відповідно до вимог Порядку після нормалізації ситуації.

У разі виникнення загрози життю та здоров'ю членам комісії (спеціальної комісії) під час проведення розслідування нещасного випадку, що вже розпочалося, таке розслідування може бути зупинене наказом органу, який утворив комісію, з підстав, зокрема, ведення воєнних (бойових) дій та продовжене на період до створення безпечних і належних умов для його завершення.

Спрощений механізм розслідування нещасних випадків на виробництві дасть можливість швидко проводити розслідування та створить відповідні умови для своєчасного та належного соціального захисту потерпілих.